

ЗАТВЕРДЖЕНО
Наказ Міністерства освіти і науки,
молоді та спорту України
29 березня 2012 року №384
(у редакції наказу Міністерства
освіти і науки України
від 05 червня 2013 року №683)

Форма № Н – 3.03

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

**ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
МІСЬКОГО ГОСПОДАРСТВА імені О. М. БЕКЕТОВА**

**ПРОГРАМА
НОРМАТИВНОЇ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ**

«ФІНАНСОВИЙ МЕНЕДЖМЕНТ»

підготовки спеціаліст

спеціальності 7.03060101 – Менеджмент організацій і адміністрування

(Шифр за ОПІ 1.5)

Харків
ХНУМГ
2014 рік

РОЗРОБЛЕНО ТА ВНЕСЕНО:

Харківським національним університетом міського господарства імені О. М. Бекетова

РОЗРОБНИК ПРОГРАМИ:

канд. екон. наук, доц. Г. І. Базецька

Схвалено Президією Науково-методичної комісії з менеджменту і адміністрування 0306 *«Менеджмент і адміністрування»*.

Протокол № 25 від «25» травня 2011 року, з доповненнями та змінами від «09» листопада 2011 року, протокол № 26.

Обговорено та рекомендовано до видання на засіданні Вченої ради Харківського національного університету імені О.М. Бекетова

Протокол № 10 від «31» травня 2013 року.

Вступ

Програма вивчення нормативної навчальної дисципліни «**Фінансовий менеджмент**» складена відповідно до освітньо-професійної програми підготовки спеціаліста спеціальності 7.03060101 – Менеджмент організацій і адміністрування.

Предмет вивчення у дисципліні: управління грошовими потоками, прибутком, інвестиціями, капіталом підприємств.

Міждисциплінарні зв'язки:

Гроші та кредит.

Фінанси.

Фінанси підприємств.

Фінансове планування та прогнозування.

Фінансове планування діяльності бюджетних установ.

Оподаткування.

Програма навчальної дисципліни складається з таких змістових модулів:

1. Основи управління фінансами підприємства.

2. Принципи формування грошових потоків на підприємстві та управління ними.

3. Управління фінансовими ресурсами підприємства та джерелами їх фінансування.

4. Фінансова звітність підприємства як основа фінансового планування та прогнозування

1. Мета та завдання навчальної дисципліни

1.1. Метою вивчення дисципліни є формування системи знань з управління фінансами підприємств, операційною та інвестиційною діяльністю, визначення стратегії і тактики фінансового забезпечення суб'єктів господарювання.

1.2. Завданням дисципліни є вивчення сутності та методологічних основ фінансового менеджменту, управління фінансовими ризиками та застосування інструментів антикризового управління грошовими потоками, прибутком, інвестиціями, активами; оволодіння методикою визначення вартості капіталу та опанування способів оптимізації його структури.

1.3. Результати вивчення дисципліни:

В результаті вивчення дисципліни «Фінансовий менеджмент» студент повинен знати і вміти:

- базові концепції, принципи і основні інструменти фінансового менеджменту;

- зміст і основні проблеми фінансового менеджменту;

- понятійний апарат фінансового менеджменту;

- особливості функціонування комерційних організацій, кредитних організацій, інвестиційних і страхових компаній в умовах українського бізнес-середовища і за кордоном;

- законодавчі акти і нормативно-довідкову інформацію, що регулюють і характеризують фінансово-інвестиційну діяльність комерційних організацій;
- методи, прийоми, систему приватних і узагальнюючих показників, що забезпечують отримання об'єктивної оцінки стану об'єкту фінансового менеджменту;
- способи і процедури формування фінансової звітності за міжнародними і вітчизняними стандартами, можливістю звітної інформації в обґрунтуванні інвестиційних і фінансових рішень;
- методики бухгалтерського обліку, фінансового і інвестиційного аналізу, оптимізації розрахунків; внутрішнього контролю, прогнозного аналізу і бюджетування діяльності комерційних організацій;
- оперативно формувати інформаційну базу для обґрунтування фінансових і інвестиційних рішень, зокрема з використанням системної інформації бухгалтерського обліку;
- правильно інтерпретувати дані бухгалтерської звітності, формувати прогнозу фінансову інформацію;
- обґрунтовувати оптимальні управлінські рішення в області фінансово-інвестиційної діяльності комерційних організацій;
- здійснювати оперативний і подальший контроль виконання фінансово-інвестиційних рішень;
- застосовувати в процесі фінансового менеджменту методики бухгалтерського обліку, економічного аналізу, бюджетування і внутрішньогосподарчого контролю.

На вивчення навчальної дисципліни відводиться 108 годин / 3,0 кредити ECTS.

2. Інформаційний обсяг навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1.1. Основи управління фінансами підприємства

Тема 1. Теоретичні та організаційні основи фінансового менеджменту

Сутність, мета і задачі фінансового менеджменту. Принципи ефективного управління фінансовою діяльністю. Основні задачі фінансового менеджменту, які направлені на реалізацію його головної цілі. Фінансовий менеджмент як система управління. Фінансовий менеджмент як орган управління. Функції і механізм фінансового менеджменту.

Тема 2. Система забезпечення фінансового менеджменту

Система інформаційного забезпечення фінансового менеджменту: бухгалтерський баланс як база для ухвалення рішень по управлінню активами і пасивами підприємства. Системи і методи фінансового аналізу: оцінка структури балансу і ухвалення рішень щодо її поліпшення. Платоспроможність: сутність і традиційні методи оцінки. Уточнення методів оцінки платоспроможності. Визначення і взаємозв'язок реального і необхідного рівня коефіцієнтів загальної ліквідності. Метод обліку чинника ліквідності. Еталонний коефіцієнт загальної ліквідності.

Змістовий модуль 1.2. Принципи формування грошових потоків на підприємстві та управління ними

Тема 3. Управління грошовими потоками на підприємстві

Економічна сутність і класифікація грошових потоків підприємства. Класифікація грошових потоків за масштабами обслуговування господарського процесу. Класифікація грошових потоків за видами господарської діяльності. Класифікація грошових потоків за напрямками руху грошових коштів. Класифікація грошових потоків за варіативністю напрямків руху грошових коштів. Класифікація грошових потоків за методом обчислення обсягу грошового потоку. Класифікація грошових потоків за характером грошового потоку у відношенні до підприємства. Класифікація грошових потоків за рівнем достатності обсягу грошового потоку. Інші класифікації грошових потоків підприємства. Сутність та завдання управління грошовими потоками. Політика управління грошовими потоками підприємства. Напрямки та методи оптимізації грошових потоків підприємства.

Тема 4. Визначення вартості грошей у часі та її використання у фінансових розрахунках

Методика визначення вартості грошей у часі. Методи дисконтування. Складання фінансового плану підприємства на основі розрахунків вартості грошей у часі. Принципи здійснення інвестиційної діяльності підприємства на основі методики визначення вартості грошей у часі.

Тема 5. Управління прибутком

Склад і формування прибутку. Аналіз чинника прибутку від реалізації продукції і рентабельність організації. Сукупний вплив цін і натурального об'єму продажів на прибуток від продажів. Залежність темпів зміни прибутку від темпів зміни виручки. Критична виручка. Формування чистого прибутку на підприємстві. Методи планування прибутку підприємства. Методи максимізації прибутку підприємства.

Змістовий модуль 1.3. Управління фінансовими ресурсами підприємства та джерелами їх фінансування

Тема 6. Управління активами

Економічна сутність і класифікація активів підприємства. Сутність і задачі управління операційними активами. Принципи формування операційних активів. Склад оборотних активів підприємства та особливості фінансового управління ними. Управління запасами. Управління поточною дебіторською заборгованістю. Управління грошовими активами. Управління фінансуванням обігових активів. Склад позаобігових операційних активів підприємства та особливості фінансового управління ними. Управління оновленням позаобігових операційних активів. Управління фінансуванням позаобігових активів.

Тема 7. Вартість і оптимізація структури капіталу

Сутність капіталу підприємства і принципи його формування. Особливості формування власного капіталу підприємства. Аналіз власного капіталу підприємства. Управління власним капіталом. Особливості формування позикового капіталу підприємства. Аналіз позикового капіталу

підприємства. Управління позиковим капіталом. Дисконтування капіталу і доходу. Методи оптимізації структури капіталу підприємства.

Тема 8. Управління інвестиціями

Економічна сутність і класифікація інвестицій підприємства. Сутність і задачі управління інвестиціями. Принципи формування інвестиційної політики підприємства. Форми реальних інвестицій та особливості фінансового управління ними. Види інвестиційних проектів та вимоги до їх розробки. Оцінка ефективності реальних інвестиційних проектів. Формування програми реальних інвестицій. Форми фінансових інвестицій та особливості управління ними. Оцінка вартості фінансових інструментів інвестування. Формування портфелю фінансових інвестицій.

Тема 9. Управління фінансовими ризиками

Економічна сутність і класифікація фінансових ризиків підприємства. сутність, завдання та принципи управління фінансовими ризиками. Методичний інструментарій обліку фактору ризику в фінансових операціях. Метод обліку показнику інфляції і показнику ризику. Сутність операційного леверіджу, як інструменту для управління. Конкретні задачі і результати використання операційного леверіджу. Сутність і межі вживання фінансового леверіджу. Методи обґрунтування управлінських рішень в умовах ризику та невизначеності. механізми нейтралізації фінансових ризиків.

Змістовий модуль 1.4. Фінансова звітність підприємства як основа фінансового планування та прогнозування

Тема 10. Аналіз фінансових звітів

Форми фінансової звітності підприємства. Принципи складання фінансової звітності підприємства. Аналіз балансу підприємства. Склад активів та пасивів балансу. Оптимізація структури активів підприємства. Аналіз звіту фінансових результатів. Методи аналізу звіту про рух грошових коштів підприємства. Принципи аналізу руху власного капіталу підприємства. Розрахунок показників, що характеризують ефективність функціонування підприємства за даними фінансових звітів.

Тема 11. Внутрішньофірмове фінансове прогнозування та планування

Сутність та методи прогнозування тенденцій розвитку ринку, на якому функціонує підприємство. Ціль фінансового прогнозування. Прогнозування тенденцій розвитку діяльності підприємства із застосуванням ПЕВМ. Зміст, задачі та методи фінансового планування на підприємствах. Нормативний метод планування. Метод коефіцієнтів. Балансовий метод. Побудова моделей, які дозволяють структурувати та ідентифікувати взаємозв'язок між показниками, що характеризують фінансову діяльність підприємства: дескриптивні, предикативні та нормативні моделі. Фінансовий план та порядок його складання. Місце бізнес-планування в системі фінансового планування діяльності підприємства. Складові частини бізнес-плану. Значення та зміст оперативного фінансового плану.

Тема 12. Антикризове фінансове управління на підприємстві

Сутність і класифікація фінансових криз підприємства. Сутність та завдання антикризового фінансового управління. Зміст процесу антикризового фінансового управління. Діагностика фінансової кризи підприємства. Сутність банкрутства. Системи діагностики банкрутства. Механізм фінансової стабілізації підприємства при загрозі банкрутства.

3. Рекомендована література

1. Антонов В. Фінансовий менеджмент: сучасні інформаційні технології: Навчальний посібник/ За заг. ред. В. М. Антонова; М-во освіти і науки України. - К.: Центр навчальної літератури, 2005. - 431 с.
2. Белолипецкий, В. Г. Финансовый менеджмент: учебное пособие / В. Г. Белолипецкий. – Москва: КноРус, 2008. – 446 с.
3. Галицкая, С. В. Финансовый менеджмент. Финансовый анализ. Финансы предприятий: [комплексный подход к управлению финансами]: учебное пособие / С. В. Галицкая. – Москва: Эксмо, 2008. – 649 с.
4. Єрмошенко М. Фінансовий менеджмент: Курс лекцій/ Микола Єрмошенко, Сергій Єрохін, Олег Сто-роженко та ін.; Національна академія управління (К.). - К., 2004. - 505 с.
5. Кириченко, Т. В. Финансовый менеджмент: учебное пособие / Т. В. Кириченко. – Москва: Дашков и К°, 2009. – 625 с.
6. Ковалёв, В. В. Курс финансового менеджмента: учебник / В. В. Ковалев. – Москва: Проспект, 2011. – 478 с.
7. Ковалев, В. В. Основы теории финансового менеджмента: учебно–практическое пособие / В. В. Ковалев. – Москва: Проспект, 2009. – 533 с.
8. Котелкин, С. В. Международный финансовый менеджмент: учебное пособие / С. В. Котелкин. – Москва: Магистр: Инфра–М, 2010. – 604 с.
9. Кузьменко Л. Фінансовий менеджмент: Навчальний посібник/ Людмила Кузьменко, Володимир Кузьмін, Валентина Шаповалова,. - Херсон: ОЛДІ-плюс, 2003. - 255 с.
10. Лукасевич , И. Я. Финансовый менеджмент: учебник / И. Я. Лукасевич. – Москва: Эксмо, 2009. – 765 с.
11. Никитина, Н.В. Финансовый менеджмент: учебное пособие / Н. В. Никитина. – Москва: КноРус, 2007. – 327, [1] с.
12. Основы финансового менеджмента: [перевод с английского] / Джеймс С. Ван Хорн, Джон М. Вахович, мл. – Москва: Вильямс, 2010. – 1225 с.
13. Принятие финансовых решений: теория и практика / А. О. Левкович, А. М. Кунявский, Д. А. Лапченко. – Минск: Издательство Гревцова, 2007. – 374 с.
14. Савчук, В. В. Финансовый менеджмент: практическая энциклопедия / В. В. Савчук. – Киев: Companion Group, 2008. – 878 с.
15. Савчук, В. П. Управление финансами предприятия / В. П. Савчук. – Москва: БИНОМ. Лаборатория знаний, 2009. – 480 с.
16. Тихомиров, Е. Ф. Финансовый менеджмент. Управление финансами предприятия: учебник / Е. Ф. Тихомиров. – Москва: Академия, 2010. – 381 с.

17. Управление финансовыми ресурсами / И. А. Бланк. – Москва: Омега-Л: Эльга, 2011. – 768 с.
18. Финансовый менеджмент на предприятии: учебник / С. А. Сироткин, Н. Р. Кельчевская. – Москва: ЮНИТИ–ДАНА, 2009. – 351 с.
19. Финансовый менеджмент организации: учебное пособие / Н. Н. Никулина, Д. В. Суходоев, Н. Д. Эриашвили. – Москва: ЮНИТИ–ДАНА, 2009. – 511 с.
20. Финансовый менеджмент. Теория и практика: учебник / Е. С. Стоянова и др.]. – Москва: Перспектива, 2009. – 655 с.
21. Финансовый менеджмент: [перевод с английского] / Юджин Ф. Бригхэм, Майкл С. Эрхардт. – Санкт–Петербург: Лидер, 2010. – 959 с.
22. Финансовый менеджмент: учебник / [А. М. Ковалева и др.]. – Москва: Инфра–М, 2009. – 335 с.
23. Финансовый менеджмент: учебник / [Г. Б. Поляк и др.]. – Москва: Волтерс Клувер, 2009. – 593 с.
24. Финансовый менеджмент: учебник / [Д. А. Ендовицкий и др.]. – Москва: Рид Групп, 2012. – 789 с.
25. Финансовый менеджмент: учебник / [Е. И. Шохин и др.]. – Москва: КноРус, 2010. – 474 с.
26. Финансовый менеджмент: учебник: учебное пособие / [В. В. Ильин и др.]. – Москва: Омега-Л, 2011. – 559 с.
27. Финансовый менеджмент: учебное пособие / [А. Н. Гаврилова и др.]. – Москва: КноРус, 2010. – 431 с.
28. Финансовый менеджмент: учебное пособие / А. С. Кокин, В. Н. Ясенев. – Москва: ЮНИТИ–ДАНА, 2009. – 511 с.
29. Финансовый менеджмент: учебное пособие / Н. В. Колчина, О. В. Португалова, Е. Ю. Макеева. – Москва: ЮНИТИ–ДАНА, 2008. – 464 с.
30. Финансовый менеджмент: учебное пособие / Т. П. Варламова, М. А. Варламова. – Москва: Дашков и К°, 2012. – 302 с.
31. Фінансовий менеджмент: Навчальний посібник/ М. М. Александрова, С. В. Бардаш, О. С. Бородкін, Т. А. Бутинець та ін.; За ред. Г. Г. Кірейцева; М-тво освіти і науки України. - 3-є вид., перероб. і доп - К.: Центр навчальної літератури, 2004. - 530 с.
32. Фінансовий менеджмент: Навчальний посібник/ С. Я. Салига, Н. В. Дацій, С. О. Корецький та ін.; М-во освіти і науки України. - К.: Центр навчальної літератури, 2006. - 273 с.
33. Фінансовий менеджмент: Навчально-методичний пос. для самостійного вивчення дисципліни/ Анатолій Поддєрьогін, Леонід Буряк та ін., Київський нац. економ. ун-т. - К., 2004. - 535 с.
34. Шелудько В.М. Фінансовий менеджмент: Підручник / В.М. Шелудько; Київ. нац. ун-т ім. Т. Шевченка. — 2-ге вид., стер. — К.: Знання, 2013. — 375 с.
35. Энциклопедия финансового риск–менеджмента / [В. Е. Барбаумов и др.]. – Москва: Альпина Бизнес Букс: Альт–Инвест, 2009. – 931 с.

36. Этрилл, П. Финансовый менеджмент для неспециалистов: учебник: [перевод с английского] / П. Этрилл. – Санкт–Петербург: Питер Пресс, 2007. – 602 с.

4. Форма підсумкового контролю успішності навчання – екзамен
(1-й семестр).

5. Засоби діагностики успішності навчання – комплекти тестових завдань для модульних робіт, індивідуальні завдання, варіанти завдань для розрахунково-графічного завдання.

Примітки:

1. Програма нормативної навчальної дисципліни визначає місце і значення навчальної дисципліни, її загальний зміст та вимоги до знань і вмінь. Програма нормативної навчальної дисципліни є складовою державного стандарту вищої освіти. Програма вибіркової навчальної дисципліни розробляється вищим навчальним закладом.

2. Програма навчальної дисципліни розробляється на основі освітньо-професійної програми.

3. Форма призначена для складання робочої програми навчальної дисципліни.

4. Формат бланка А4 (210×297 мм.).

Навчальне видання

Програма нормативної навчальної дисципліни

«Фінансовий менеджмент»

підготовки спеціаліст

спеціальності 7.03060101 – Менеджмент організацій і адміністрування

Розробник: **БАЗЕЦЬКА** Ганна Ігорівна

В авторській редакції

Комп'ютерне верстання: *Ю. Ю. Конюшенко*

План 2013, поз. 434 а

Підп. до друку 05.11.2013 р.

Друк на ризографі

Тираж 1 пр.

Формат 60x84/16

Ум. друк. арк. 0,4

Зам. № 9697

Видавець і виготовлювач:

Харківський національний університет
міського господарства імені О. М. Бекетова,
вул. Революції, 12, Харків, 61002

Електронна адреса: rectorat@kname.edu.ua

Свідоцтво суб'єкта видавничої справи:

ДК № 4705 від 28.03.2014 р.